

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ДИДАКТИКИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИШІ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЛАБОРАТОРІЯ ПСИХОДИДАКТИКИ
ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО
АЗЕРБАЙДЖАНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРДУ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА (БІЛОРУСЬ)
ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ІМЕНІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО У М. ЛЕШНО (ПОЛЬЩА)
ДЕРЖАВНА ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ІМ. ПРОФ. СТАНІСЛАВА ТАРНАВСЬКОГО У
ТАРНОБЖЕГУ (ПОЛЬЩА)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
ЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ» (БІЛОРУСЬ)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. АБАЯ (КАЗАХСТАН)
УНІВЕРСИТЕТ САСКАТЧЕВАНА (КАНАДА)

FOLIA COMENIANA

*ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ
ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції

11–12 жовтня 2018 року

Умань – 2018

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ТА ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ЗБІРНИК:

Осадченко І. І. – д. пед. н., професор, завідувач Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Васьківська Галина – д. пед. н., ст. науковий співробітник, зав. відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Григорьєва Стелла – д. пед. н., доц. Казанського федерального університету

Демченко Ірина – д. пед. н., проф., декан факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Іелєва Надія – к. пед. н., доц. Казахського національного педагогічного університету імені Абая.

Коберник Галина – к. пед. н., проф., зав. кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коберник Олександр – д. пед. н., проф., зав. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Кочетова Наталія – к. ф.-м. н., декан факультету початкової освіти Самарського державного соціально-педагогічного університету.

Кравченко Оксана – д. пед. н., проф., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Лякішева Анна – д. пед. н., проф., декан Педагогічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Максимук Лариса – к. пед. н., доц. кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна.

Сергейко Світлана – к. пед. н., доц., ректор Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Тарантей Віктор – д. пед. н., проф. ЗО «Гродненський державний університет імені Янки Купали»

Тарантей Лариса – к. пед. н., доц., декан Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Якимчук Борис – к. психол. н., проф. кафедри психології, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Штефан Людмила – д. пед. н., проф., завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.

Данилюк Оксана – к. філол. н., доц. кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

ТЕХНІЧНИЙ РЕДАКТОР:

Будегай Вікторія – лаборант Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 2 від 03.10.2018 р.).

Мова видання: українська, російська, польська, англійська, китайська

М 74 МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ : Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 11–12 жовтня 2018 року / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань : ВІЦ «Візаві», 2018. – 184 с.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ №19704 – 9504Р від 21.12.2012 р

До збірника увійшли матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи». Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямкам роботи конференції: історичні та порівняльні аспекти модернізації освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти; методологія модернізації освітнього середовища; особливості сучасного виховного середовища у закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти; сучасні підходи до модернізації професійної підготовки та перепідготовки; дидактичне, психодидактичне та методичне забезпечення модернізації освітнього середовища; сучасні педагогічні технології у процесі модернізації освітнього середовища; проблеми управління навчальними закладами у період їх модернізації.

ЗМІСТ

Бевзюк Марина. Аспекти співпраці закладів загальної середньої освіти та сім'ї в умовах освітньої інклюзії	7
Бондаренко Галина. Особливості підготовки майбутніх соціальних працівників до волонтерської роботи	9
Бондарчук Олена. Психологічне забезпечення суб'єктивного благополуччя педагогічних працівників як складова модернізації освітнього середовища	13
Браславська Оксана, Рожі Інна. Компетентнісний підхід – сучасна платформа модернізації професійної підготовки майбутніх учителів	17
Бялик Оксана. Від теорії – до практики статевого виховання учнівської молоді Бельгії та Люксембургу	20
Василенко Анна; Борзенкова Ольга. Педагогические условия использования современных информационно-коммуникационных технологий в обучении младших школьников	24
Васьківська Галина. Дидактичні аспекти реалізації сучасних педагогічних технологій в умовах профільного навчання	29
Гагарін Микола. Моральна вихованість майбутніх менеджерів освіти як одна з передумов ефективної професійної діяльності	34
Голенкова Анастасія; Борзенкова Ольга. Реализация принципа повышенной познавательной активности обучающихся в начальной школе (уроки математики)	37
Данилюк Оксана, Пасік Любов. Народознавчі засоби формування національно-мовленнєвої особистості	43
Житнухіна Катерина. Стимулювання процесу формування відповідального ставлення до майбутньої професії у студентів педагогічних університетів	47
Зорочкіна Тетяна. Підвищення якості підготовки майбутнього вчителя початкової школи – проблема сьогодення	49
Івлева Надежда. Формирование духовной культуры молодежи средствами топонимии через краеведение	51
Ісаєнко Анна; Ткачук Лариса. Використання інформаційно-комунікаційних технологій управління якістю освіти в загальноосвітніх закладах	57
Казакова Світлана. Психологічні особливості соціальної креативності керівників закладів професійної (професійно-	

технічної) освіти	60
Калениченко Марія. Формування комунікативної компетенції при навчанні професійно-орієнтованого спілкування іноземною мовою	63
Камалова Лера, Закирова Венера. Воспитание толерантности студентов в университете	66
Коберник Галина. Самоствердження особистості школяра в інтерактивному освітньому середовищі	69
Коберник Олександр. Педагогіка партнерства та її роль у модернізації освітнього середовища	73
Кобилянська Тетяна. Структурний підхід до вивчення сім'ї як системи	77
Конівіцька Тетяна. Провідні методологічні підходи до риторичної підготовки майбутніх психологів	82
Корчова Галина. Щодо реалізації деяких міжнародних освітніх проектів як наряду входження професійної (професійно-технічної) освіти України у європейський простір	86
Кудла Марія. Навчання протягом життя – осередок сучасного освітнього процесу	90
Кушнір Наталія. Глобальні інноваційні перетворення суспільства як вектор формування інноваційно-освітнього середовища	93
Ларина Ольга; Борзенкова Ольга. Реализация творческого подхода в образовательной деятельности старших дошкольников	96
Луначек Вадим. Формування педагогічної компетентності у випускників магістратури за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління інтелектуальною власністю»	100
Максимук Лариса; Левонюк Лариса. Формирование профессионально-коммуникативной компетенции в рамках межкультурного подхода к обучению иностранным языкам в неязыковых вузах	102
Орос Ільдико. Загальнодидактичні підходи до роботи з дорослими учнями у Великій Британії	104
Осадченко Інна; Сергейко Светлана; Тарантей Лариса. Методика застосування кейс-стаді у професійній підготовці майбутніх учителів	108
Осова Ольга. Формування інноваційного освітнього середовища	

межкультурного підходу стає особливо значимою при підготовці сучасного фахівця неязыкового профілю, якщо врахувати, що межкультурною оцінкою може підвергнутися професійна сфера ділової комунікації з іноязычними та інокультурними колегами.

Як показує практика, вивчення іноязычного мови в неязыковому вишньому навчальному закладі необхідно врахувати з урахуванням комунікативних особливостей профілю того чи іншого напрямку підготовки та потреб студента, зацікавленого в отриманні нових професійних знань.

В висновку хотілося б відзначити, що сучасна лінгводидактика аргументує свою методологію формування межкультурної професійно-комунікативної компетенції «з позиції міждисциплінарності, на основі якої «конструюється» вторинна мовна особистість» (І. І. Халеева, 1989).

Іменно тому, на наш погляд, цінне формування межкультурної професійно-комунікативної компетенції майбутнього фахівця можливо лише на основі міждисциплінарного навчання, яке більш повно, порівняно з іншими моделями навчання, розкриває проблематику межкультурного взаємодіяння, виходячого за межі власне навчання іноязычної комунікації, оскільки межкультурна комунікативна компетенція передбачає формування не тільки міжязыкової, але й полікультурної, «вторинної», мовної особистості майбутнього фахівця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ВИСНОВКІВ

1. Елизарова Г. В. Формування межкультурної компетенції студентів в процесі навчання іноязычному спілкуванню. СПб., 2001. 371 с.

Орос Ільдико,
доктор філософії, ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, Україна

ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОБОТИ З ДОРОСЛИМИ УЧНЯМИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

У межах освіти Великої Британії використовуються різноманітні підходи до роботи з дорослими учнями: діяльнісний,

компетентнісний, синергетичний, андрагогічний, інформаційний, індивідуальний, диференційований тощо.

Ми поставили мету: дослідити загальнодидактичні підходи до роботи з дорослими учнями у Великій Британії.

Теоретичні основи загальнодидактичних підходів до роботи з дорослими учнями досліджували зарубіжні вчені: П. Джарвіс, А. Єрмоленко, М. Ноулз, П. Роджерс, Дж. Роджерс, П. Скейлз, М. Тайт та ін., а також українські вчені: С. Архипова, Г. Бідюк, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, Л. Сігаєва, С. Сисоєва, Н. Тітченко та ін.

Найпрогресивнішим підходом в освіті дорослих у Великій Британії є *інформаційний*. Використання мультимедійних технологій умотивовує нову парадигму в освітніх методиках і стратегіях, що потребує нових підходів, форм навчання та інноваційних способів передання навчальних матеріалів дорослим, що навчаються. Функціонування інтернету розширило можливості навчання в рамках глобальної перспективи, дало учням допуск до освітніх ресурсів та інформації в усьому світі [1, с. 132–137].

У Великій Британії в ХХІ столітті невід'ємною частиною освітнього процесу у вищій школі стає *міждисциплінарний підхід* – підхід, який охоплює актуальні питання з різних галузей знань. Названий підхід викликаний потребою комплексного вирішення суспільних проблем, а також, як зауважує І. Брандibuра, яка вивчала професійну підготовку фахівців з політології: досвід Англії та Уельсу, інтегруючим потенціалом сучасних технологій. Дослідниця вказує на взаємодію політології з природничими науками (біологією), що можуть використовувати дорослі учні, набуваючи додаткової спеціальності, або співпрацюючи. І. Брандibuра наводить результати дослідження вчених Дж. Фоулера (J. Fowler) і Д. Шрайбера (D. Schreiber). Які зазначають, що протягом останнього часу біологи активно працювали над вивченням особливостей функціонування людського мозку і його генетичних основ, тоді як політологи вивчали впливи соціального та інституційного середовища на масові політичні погляди, переконання і поведінку, що створило ґрунт для плідної співпраці [2, с. 16, 19].

У Великій Британії *індивідуальний підхід* до освіти дорослих оснований на увазі до кожного учня шляхом пристосування навчального матеріалу до його цілей. Використовують цей підхід і

при організації відкритого навчання із застосуванням комп'ютера та розроблення для дорослого учня індивідуального плану з умовою поєднання з дистанційною освітою. Цей підхід для освіти дорослих має неабияке значення, адже склад навчальних груп дорослих учнів неоднорідний.

Як стверджує Т. Андрющенко, дорослі учасники навчального процесу зазвичай мають різний досвід роботи і рівень професійної підготовки. Враховуючи дану особливість у процесі навчання дорослих повинен переважати *диференційований підхід або індивідуальний* [3].

Диференційований підхід полягає в доборі навчального матеріалу певного ступеня складності, у цілеспрямованій діяльності викладача щодо використання різних методів і прийомів, що залежить від певних факторів (цілі та етапи навчання; матеріал, що вивчає дорослі учні; вікові та індивідуальні особливості навчаючих).

У процесі застосування *індивідуального підходу* викладач має індивідуалізувати завдання слабких і сильних дорослих учнів, правильно на заняттях розподілити час для виконання різних видів завдань, адже цей підхід має створювати умови, при яких кожен учень буде працювати у звичному для нього темпі, який відповідає його здібностям, загальній підготовці, характеру та емоційному стану. Отже, індивідуальний підхід передбачає врахування індивідуальних особливостей кожного дорослого учня, його здібностей до навчання та рівня його обізнаності.

Компетентнісний підхід спрямований на розвиток уміння вчитися упродовж життя, на розвиток наявних компетентностей та здобування нових інновацій для розвитку професійних компетентностей. Тому, ми вважаємо, цей підхід продуктивним для освіти дорослих.

О. Варецька розглядає компетентнісний підхід у поєднанні з діяльнісним, особистісно орієнтованим, узгодженим за цілями, завданнями на принципі логічної доповнюваності, а також акмеологічним та аксіологічним. Методичну реалізацію компетентнісно підходу у вищій школі дослідниця пов'язує з розробкою компетентнісно орієнтованих, соціально спрямованих завдань, використанням педагогічних засобів, які б своєчасно забезпечували в освітньому процесі створення соціальних ситуацій,

де відбувався б синтез набутих навчальних знань, умінь, способів практичної діяльності. У результаті проведеного дослідження О. Варецька дійшла висновку, що основними компонентами соціальної компетентності фахівця, яка буде розвиватися в системі післядипломної педагогічної освіти, визначено мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, операційний, особистісно-професійний, рефлексивний, які потребують комплексності їх впливу, з огляду на цілісність розвитку особистості [4, с. 151–152].

Визначаючи концептуальні засади розвитку соціальної компетентності фахівця, О. Варецька виходить з того, що розвиток фахівців у сучасних умовах вимагає заміни ролі педагога в контексті шкільного менеджменту, переходу від традиційної ролі «транслятора інформації» до ролі гуманіста, наставника, фасилітатора [4, с. 247].

В основі професійної підготовки педагогічних фахівців у Великій Британії закладено компетентнісний підхід, відповідно до якого освітній процес, як зазначає І. Брандибура, базується на студентоцентризмі, а основним показником успішності вважається опанування не лише відповідними знаннями, а й уміннями і навичками, цінностями і ставленнями, що забезпечують професійну цілісність майбутнього фахівця і його готовність до виконання професійних обов'язків [2, с. 15]. Застосування цього підходу у вищій школі забезпечує умови для узгодження результатів освіти з потребами ринку праці, розробки і впровадження інноваційних освітніх технологій та підвищення якості надання освітніх послуг у цілому [2].

У процесі застосування діяльнісного підходу, який вимагає спеціальних зусиль, спрямованих на організацію діяльності дорослих, на активізацію і переведення його в позицію суб'єкта пізнання, праці та спілкування, коли дорослий учень набуває вмінь планувати діяльність, виконувати, аналізувати і оцінювати її результати, діяльність визнається вирішальною умовою розвитку особистості.

Андрагогічний підхід у педагогіці становить теоретику-методологічну основу теорії освіти дорослих [4, с. 1].

Експертами Європейського Союзу Г.-Й. Рігером і А. Вайгенд, працівниками академії Німецького союзу службовців підготовлена значна кількість робіт, присвячена використанню андрагогічних методик оцінки фахового вдосконалення державних службовців [5].

Висновки. На основі аналізу підходів можемо зазначити, що розвиток освіти дорослих є комплексним, який враховує саморозвиток особистості, акмеологічні його здібності, умови розвитку, мотиви тощо.

На нашу думку, необхідно при навчанні дорослих учнів враховувати інтеграцію тексту, медійних засобів, а також відповідну діяльність (економічну, політичну, соціальну), характерну для педагога, тобто при визначенні змісту навчання потрібно сприяти трансформації знань у щоденне життя учня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кучай О., Кучай Т., Орос І. Вдосконалення освітнього процесу засобами мультимедійних технологій. Збірник наукових праць: *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія: Педагогічні науки. Випуск 2 (61). Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018. С. 132–137.
2. Брандибура Ю. Професійна підготовка фахівців з політології: досвід Англії та Уельсу: монографія. Львів: ВД: Панорама. 2018. 152 с.
3. Андриющенко Т. К. Особливості навчання дорослих. URL: http://www.oipopp.ed-sp.net/metod/585/585_1.doc
4. Варецька О. В. Розвиток соціальної компетентності післядипломної педагогічної освіти: монографія. Запоріжжя: Кругозір, 2015. 532 с.
5. Андрагогічні методики оцінки фахового удосконалення в Німеччині (2000). TACIS / Проект EDUC 9605 / А. Вайгенд, Г. Рігер. Київ-Бонн, 1988. 96 с.

Осадченко Інна,

доктор педагогічних наук, професор

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

Сергейко Светлана,

кандидат педагогічних наук, доцент, ректор Гродненського обласного інституту розвитку освіти, Республіка Білорусь

Тарантей Лариса,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничо-наукових і лінгвістичних дисциплін і методик їх викладання, Республіка Білорусь

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-СТАДІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Сучасні інтеграційні процеси у освіті спонукають викладачів закладів вищої освіти застосовувати технологічний підхід у навчанні. Зокрема набувають популярності сучасні технології навчання у підготовці майбутніх учителів.